

DH-001-001202

Seat No. _____

B. A. (Sem. II) Examination

March - 2022

Hindi : Paper-2

(Adhunik Hindi Kaavya - Panchvati & Vyakaran)

(Compulsory)

(Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001202

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (१) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं ।
(२) प्रश्नों के अंक दाहिनी ओर दर्शाये गये हैं ।

- १ राष्ट्रकवि मैथिलीशरण गुप्त के व्यक्तित्व का रेखांकन करते हुए उनकी प्रमुख कृतियों का परिचय दीजिए । १४
- अथवा
- १ खण्डकाव्य के लक्षणों की चर्चा करते हुए 'पंचवटी' का मूल्यांकन कीजिए । १४
- २ 'पंचवटी' काव्य का संदेश अपने शब्दों में वर्णित कीजिए । १४
- अथवा
- २ क्या आप राम को 'पंचवटी' काव्य का नायक मानते हैं ? क्यों ? सविस्तार उत्तर दीजिए । १४
- ३ 'पंचवटी' काव्य में भावपक्ष और कलापक्ष का सुभग समन्वय हुआ है । इस कथन की सार्थकता सिद्ध कीजिए । १४
- अथवा
- ३ 'पंचवटी' काव्य में वर्णित सीता के चरित्र की प्रमुख विशेषताओं पर प्रकाश डालिए । १४
- ४ 'पंचवटी' काव्य की शूर्पणखा विदेशी और विकासिनी नारी का प्रतिनिधित्व करती है' इस कथन की समीक्षा कीजिए । १४

अथवा

- ૪ 'પંચવટી' પ્રબંધ મેં વ્યક્ત આદર્શ રાજનીતિ પર લોકતાંત્રિક મૂલ્યોં કે સંદર્ભ મેં ચર્ચા કીજિએ । ૧૪
- ૫ નિમ્નલિખિત મેં સે કિન્હીં ઢો કે ઉત્તર ઢીજિએ । ૧૪
- (૧) પલ્લવન કીજિએ ।
'ચન્દન વિષ વ્યાપત નહીં, લપટે રહત ઢુંજગા'
- (૨) સંક્ષેપણ કીજિએ ।
ભાષા રાષ્ટ્ર કી એકતા કા પ્રમુખ વાહન હૈ । ભાષા કી સહાયતા કે બીના હમ નિકટસ્થ વ્યક્તિ કો ઢી નહીં બુલા સકતે । કિન્તુ ભાષા હી એકમાત્ર સાધન નહીં હૈ, જો રાષ્ટ્ર મેં એકતા રખતા હો । અતઃ હમેં ભાષા કી સાધના કરતે સમય અન્ય સાધનો કી ઉપેક્ષા નહીં કરની ઢાહિએ । ભાષા કી આવાજ ઉઠાતે સમય પ્રાદેશિકતા ઓર સામ્પ્રદાયિકતા કી ભાવના સે હમેં બચના ઢાહિએ । અચ્છા તો યહ હોગા કિ હમ ભાષા કો કલ્યાણ સાધન કરનેવાલી માતા કે સમાન સમજેં । જિસ પ્રકાર ગૃહ-પરિવાર કે જીવન મેં માતા કલ્યાણ સ્થાપના કરતી હૈ, વૈસે હી ભાષા ઢી હમકોં મિલાતી હૈ । જિસ પ્રકાર સચ્વી માતા સન્તાનોં કે ભેદ-વિભેદ કો ઢૂર કિએ બિના નહીં રહ સકતી, ડસી પ્રકાર સચ્વી રાષ્ટ્રભાષા ઓર સચ્વા સાહિત્ય ઢી અપની સન્તાન કા ભેદ-વિભેદ ઢૂર કિએ બિના નહીં રહ સકતા ।
- (૩) ગુજરાતી મેં અનુવાદ કીજિએ ।
જો વિદ્યાભ્યાસી પઢતા હૈ ઓર પુસ્તકોં સે મૈત્રી સ્થાપિત કરતા હૈ, ડસકી સ્થિતિ સામાજિક દૃષ્ટિ સે ઢાહે કિતની હી ઢીન-હીન હો કિન્તુ ડસે સંગી-સાથી કી કમી મહસૂસ નહીં હોતી । ડસકી ઓટી-સી કુટિયા મેં વિશ્વબંધ વિઢૂતિયોં કા નિવાસ હોતા હૈ । ડસે મહાન કવિયોં, લેખકોં તથા તત્વચિન્તકોં કી સહાનુભૂતિ પ્રાપ્ત હોતી હૈ ઓર ડસકી સમસ્યાએં સરલતા સે એક હો જાતી હૈ ।
- (૪) હિન્દી મેં અનુવાદ કીજિએ ।
મનુષ્યમાં મમત્વ પ્રધાન છે. પ્રત્યેક મનુષ્ય સુખ ઇચ્છે છે. માત્ર વ્યક્તિઓના સુખના કેન્દ્રો જુદાં જુદાં હોય છે. કેટલાક સુખને ધનમાં જુએ છે, કેટલાક સુખને મદિરામાં જુએ છે, કેટલાક સુખને વ્યભિચારમાં જુએ છે, કેટલાક ત્યાગમાં જુએ છે, પણ સુખ દરેક વ્યક્તિ ઇચ્છે છે કોઈ પણ વ્યક્તિ સંસારમાં પોતાની ઇચ્છાનુસાર એવું કામ નહિ કરે, જેનાથી દુઃખ મળે. આ જ મનુષ્યની મનઃપ્રવૃત્તિ છે અને તેના દૃષ્ટિકોણની વિષમતા છે. સંસારમાં એટલા માટે પાપની એક પરિભાષા નથી થઈ શકી અને નથી થઈ શકવાની. આપણે ન તો પાપ કરીએ છીએ કે ન પુણ્ય કરીએ છીએ. આપણે માત્ર એ જ કરીએ છીએ. જે આપણે કરવું પડે છે.